

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת בר מצוה

של נכדו היקר הב' אהרן נ"ז בן לבנו הרה"ג רבי יהושע שליט"א

מוצש"ק פרשת לך לך תשפ"ד לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך ווען - גליון אלף שצ"ד

[שפתוחה מתחתיו] שכל הרוצה לצאת [ממנו לתרבות רעה] יוצא. ומאי טעמא תליא כרעיה, דאי הדר בתשובה מעיילי ליה [בפתח העליון בין רגל שבתוכו לגגון]. ופריך ולעיילו בהך [פתח התחתון דנפיק ביה], ומשני לא מסתייעא מילתא [דהבא ליטהר בעי סיוע מפני יצר הרע, הלכך עבדי ליה סיוע פתח יתירה], כדאמר ריש לקיש מאי דכתיב (משלי ג-לד) אם ללצים הוא יליץ [פותח לו להיות לץ] ולענוים יתן חן, בא לטהר מסייעין אותו [אלמא בעי סיוע], בא לטמא פותחין לו. ומאי טעמא אית ליה תגא [לה"א, כתר קטן בסוף גגון], אמר הקב"ה אם חוזר בו אני קושר לו כתר ע"כ. ואם כן האות ה' למעלה, היה מורה לישראל, שגם כאשר נכשלו בחטא אין להתייאש, ויש סיוע בפתח למעלה לחזור לשורשו. ובהיות שעשרה נסיונות ניסו אבותינו את הקב"ה במדבר (אבות ה-ד), ובעת שחנו ישראל במדבר ונצטוו על הדגלים, היה זה אחר שכבר נכשלו בשמונה חטאים, על כן היה בא האות ה"א מלמעלה, להיות תמיד לנגד עיניהם כי יש מקום לתקן, ואשרי זקנותנו שכיפרה את ילדותנו.

*

אמנם היה בזה עוד לימוד נשגב לישראל, דאיתא בגמרא (נדרים לב:) כתיב (דברי הימים א א-כז) אברם וכתוב (שם) הוא אברהם, בתחלה המליכו [השליטון] הקב"ה לאברהם על מאתים וארבעים ושלושה אברים [על איבריו שהם ברשותו ליוהר מעבירה, אבל עניו ואזניו של אדם אינם ברשותו, שהרי על כרחו יראה

אודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו, לראות את נכדי היקר ליכנס לעול התורה והמצות, יתן ה' שנרווה ממנו רב נחת דקדושה עד עולם.

נראה להמשיך הדיבור מה שדברנו היום בסעודה שלישית, נקודה לחיזוק הנוגע לכניסת עול המצות. – הנה מבואר בילקוט ראובני (פרשת במדבר אות כח) שעל הארבעה דגלים שהיו לישראל במדבר, היה נרשם עליהם שמות האבות הקדושים. על כל דגל אות אחת משמותם, על זה הדרך, יצחק יש בו ארבע אותיות, ועל כל דגל אות אחת, דגל ראשון אות יו"ד, דגל שני אות צ', דגל שלישי אות ח', דגל הרביעי אות ק'. וכמו כן יעקב יש בו ארבע אותיות, ונתחלקה אות לכל דגל. ואברהם יש בו חמשה אותיות, ונתחלקה משמו אותיות אברם על הדגלים, ואות ה"א היתה חופפת עליהם מלמעלה ע"כ. ובאמת היה מן הראוי שיחלקו על הדגלים משמו של אברהם, הארבע אותיות הראשונות, והמ' שנשארה בסופו תהא חופפת עליהם, ולמה נרשם על הדגלים אותיות אברם, והאות ה' היתה חופפת מלמעלה. ומה גם שהקורא לאברהם אברם עובר בעשה (ברכות יג.), ועל הדגלים היו ביחד אותיות אברם.

ויש לומר דהאות ה' שהיתה חופפת עליהם, היתה ללמוד לקח בעבודת ה', והוא, דאיתא בגמרא (מנחות כט.) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם (בראשית ב-ד), אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם. ומפני מה נברא העולם הזה בה"א, מפני שדומה לאכסדרה

שעה מתהפך אשתו להיות המלכה, כי האשה נגררת אחר בעלה בתואר שמה. ושמעתי דבר צחות מהגה"צ מצעהלים זצ"ל שאמר, ושכורת ולא מייך (ישעיה נא-כא), כי כדי שיקרא האדם בתואר שכור, הוא צריך לשתות יין הרבה, אבל אשתו של השכור היא שכורת גם מבלי שתשתה יין, כי היא נקראת על תואר בעלה. והנה שינה ה' שמו של אברם לאברהם, שבתחלה לא היה אב אלא לארם שהוא מקומו, ועכשיו אב לכל העולם. אם כן באותה שעה נשתנה גם שם אשתו, אשר עד עתה היתה שרי לאומתה, ונעשית שרה לכל העולם כולו (ברכות יג). ואם כן אין צריכין לשרה שינוי שם מחדש, כי משעה שנקרא אברם בשם אברהם, בזה עצמו נשתנתה שמה לשרה, ושרה שמה.

אך יש לומר עוד, דהנה מבואר בדברי האר"י ז"ל (שער הפסוקים פרשת ויצא), דבאות ה"א יש כח התולדה והריון, בסוד הכתוב (בראשית מו-כג) ה"א לכם זרע. ולכן שרי לא היה לה עיקר מטרון, וכמו כן אברהם לא היה לו בנים, שאין בשמותם אות ה"א. ויעקב אבינו נשא האמהות רחל לאה בלהה וחלפה, אשר בכולן יש אות ה', חוץ מרחל, ועל כן רחל לא ילדה מתחלה ליעקב (ל-א). ולכן אמר ה' לאברהם, לא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם, הוסיף לו אות ה' להרבות זרעו. וכמו כן שרה אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה, והאות ה"א מסוגלת לזרע.

ואיתא במדרש (ב"ר מז-א), אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב-ד), אמר רבי יהושע בן קרחה, יו"ד שנטל הקב"ה משרי, נחלק חציו לשרה וחציו לאברהם ע"כ. ואם כן באותה שעה ששינה ה' שמו של אברם לאברהם, שלקח ה"א משרי, ממילא נשתנתה גם שמה של שרי לשרה, ואין צריכין לשינוי שם מחדש. ועל כן באברהם נאמר, 'והיה שמך אברהם', אבל בשרה לא נאמר והיה שמך שרה, אלא 'כי שרה שמה', שמאז שנטל ממנה אות ה"א לאברהם, ממילא נתהווה ששמה שרה.

ועל כן גבי הדגלים השאיר ה' במכוון את האות ה"א חופפת עליהם מלמעלה, כדי שתחול סגולת האות ה"א על כולם, ה"א לכם זרע, ליתן להם כח התולדה, שירבו ככוכבי השמים וכחול הים. ■

בעיניו ובאזניו ישמע], ולבסוף [כשנימול, המליכו הקב"ה] על מאתים וארבעים ושמונה אברים, ואלו הן שתי עינים ושתי אזנים [שלא יסתכל ולא ישמע כי אם דבר מצוה], וראש הגויה [שנמול] ע"כ.

הרי לנו מזה גודל הסיוע מן השמים שמסייעין למי שבא לטהר, אשר גם האברים שאינם ברשותו נמסרין בידו, ואם כן מכל שכן שיש סיוע על הדברים שהם ברשותו. והגם שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, שנאמר (תהלים לו-לב) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, עם כל זה ה' לא יעזבנו בידו (סוכה נב), והקב"ה עוזרו שיוכל להתעלות כאשר עושה מה שבידו לעשות.

ועל כן לקחו דייקא האות ה"א מאברהם, להיות חופף על ישראל מלמעלה, כי על הדגלים היו נרשמים שמות האבות הקדושים, להורות לבני ישראל, שזהו תעודתם, חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב (תנא דבי אליהו כה), וכדי שלא יחושו לומר שאין זה בכוחו של אדם, על כן היה חופף למעלה האות ה' של אברהם, ועל הדגלים היו רק אותיות אברם, להורות שכאשר ימליך את ה' על הרמ"ג אברים שהם תחת ידו, יזכה לסיוע מן השמים, שגם האברים שאינם ברשותו ימסרו תחת ידו.

והורה להם עוד, שגם אם יכשל ישראל בחטא, לא יתייאש לחשוב שאין לו תקנה, כי בה"א בראם, שהגם שיש בחירה, והרוצה לצאת יוצא, עם כל זה הקב"ה פותח יד לקבל פושעים, ופותח עוד פתח למעלה לסיוע, כדי שיוכל לחזור ולשוב לה' ולהתדבק בו.

* * *

בסעודת ברית מילה יום ג' וירא תשפ"ד לפ"ק

ויש להוסיף עוד בענין הנ"ל, בהקדם לבאר מה שנאמר באברהם, ולא יקרא עוד את שמך אברם, והיה שמך אברהם, כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז-ה). ובשרה נאמר, לא תקרא את שמה שרי, כי שרה שמה (יז-טו), שינה הלשון ולא אמר 'והיה' שמה שרה, אלא שרה שמה, לשון עבר, ששמה כבר שרה. ובפשוטו יש לומר, דהנה כאשר בוחרים אדם להיות מלך, אז באותה